HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

לא ביטלו לא אמר רב הונא מאן תנא אהלות רבי יוסי היא אי רבי יוסי איפכא שמעינן ליה דתניא (א) רבי יוסי אומר תבן ואין עתיד לפנותו הרי הוא כסתם עפר ובטל עפר ועתיד לפנותו הרי הוא כסתם תבן ולא בטיל אלא אמר רב אסי ° מאן תנא עירובין רבי יוסי היא רב הונא בריה דרב יהושע אמר טומאה אשבת קרמית הנח איסור שבת דאפילו ארנקי נמי מבטל איניש רב אשי אמר בית אחריץ קא רמית בשלמא חריץ למיטיימיה קאי אלא בית למיטיימיה קאי: נתן עליו נסר שרוחב ד': אמר רבא א לא שנו אלא שנתן לרחבו אבל לארכו אפילו כל שהוא נמי שהרי מיעטו מד': וכן שתי גזוזטראות זו כנגד זו: אמר רבא ב הא (א) דאמרת זו כנגד זו אין זו שלא כנגד זו לא וזו למעלה מזו נמי לא אמרן אלא שיש בין זה לזה שלשה טפחים אבל אין בין זה לזה שלשה גזוזטרא עקומה היא: **מתני'** (ב) ג מתבן שבין שתי חצירות גבוה עשרה טפחים מערבין שנים ואין מערבין אחד אלו מאכילין מכאן ואלו מאכילין מכאן נתמעט התבן מעשרה טפחים מערבין אחד ואין מערבין שנים: **גמ'** אמר רב הונא ד ובלבד שלא יתן לתוך קופתו ויאכיל ולאוקמי שרי (ג) והאמר רב הונא אמר רבי חנינא ה מעמיד אדם את בהמתו על גבי עשבים בשבת ואין מעמיד אדם את בהמתו על גבי מוקצה בשבת ו דקאים לה באפה ואזלה ואכלה ולא יתן לתוך קופתו תבן והתניא בית שבין שתי חצירות ומילאהו תבן מערבין שנים ואין מערבין אחד זה נותן לתוך קופתו ויאכיל וזה נותן לתוך קופתו ויאכיל נתמעט התבן מי' טפחים שניהם אסורים כיצד הוא עושה נועל את ביתו ומבטל את רשותו הוא אסור וחבירו מותר וכן אתה אומר (ד) בגוב של תבן שבין ב' תחומי שבת קתני מיהת זה נותן לתוך קופתו ויאכיל וזה נותן לתוך קופתו ויאכיל אמרי בית כיון דאיכא (ה) (מחיצות ו)תקרה כי מיפחית מינכרא ליה מלתא הכא לא מינכרא ליה מלתא: נתמעט התבן מעשרה טפחים שניהן אסורין: הא עשרה שרי ואע"ג דמידליא תקרה טובא שמע מינה (ו) מחיצות שאין מגיעות לתקרה שמן מחיצות אמר אביי הכא בבית שלשה עשר חסר משהו עסקינן ותבן עשרה ורב הונא בריה דרב יהושע אמר אפילו תימא בבית עשרה

ותבן

לא ביטלו. לא בטיל ואין הטומאה בוקעת למעלה מן הגג שיש לה אהל לעצמה: **רבי יוסי היא.** משום דאיירי בה רבי יוסי כדאמרינן לקמן נקיט לה: **תבן.** מלאוהו תבן ויודעין אנו שאינו צריך לו מכל מקום לא ביטלו בפירוש: **הרי הוא כסתם עפר.** כעפר שאין אנו יודעין אם עתיד לפנותו אי לא דסתמיה בטיל. אלמא לר' יוסי עפר סתם בטיל סתם תבן שאין אנו יודעין אם יצטרך ליטלו לא בטיל: **עפר.** ויודעין אנו שיפנהו דלאו סתמא הוא: **הרי הוא כסתם תבן.** שאין אנו יודעין אם יפנהו אם לאו דסתמא לא בטיל: **הנח איסור שבת.** כגון מתני' כיון דעפר אינו ניטל בשבת סתמיה בטיל: **אפילו ארנקי.** כיס מלא מעות בטיל שם אבל תבן וקש ניטל למאכל בהמה: **למיטיימיה קאי.** הלכך סתם עפר בטיל ליה ואפילו לרבנן: **בית למיטיימיה קאי.** בתמיה: **לא שנו.** דבעי נסר ד': **אלא שנתנו לרחבו.** ארכו של דף לרוחב החריץ משפה לשפה כעין גשר: **אבל לארכו.** שנתן לארכו של חריץ דף ד' אורך על גבי יתדות אצל שפתו סתם קלת רוחב החריץ ומיעטו מד': **אפילו כל שהוא.** שהיתה דף קצרה (ב) אפילו אינה אלא כאצבע הרי מיעטו לרוחב החריץ מארבעה במשך מדת הפתח ומתני' רחב ד' תנן: **זו שלא כנגד זו.** שהיתה זו בולטת לרה"ר יותר מחברתה לא סגי להו בנסר ארבעה: **אין בין זו לזו ג'.** אין רחוקה זו מזו שלשה: **מתני' מתבן.** גדיש של תבן ומפסיק על פני רוחב כל החצירות: **מאכילין.** מן התבן לבהמתן ולא חיישינן דלמא ממעיט תבן מי' דהויא לה חדא רשותא ואסרי אהדדי ולא מסקי אדעתייהו ומטלטלי בחצר להא לא חיישינן דהא אפילו אימעיט אי לא הוי מיעוט על פני עשר אמות ויותר לא אסרי דהא עד עשר פיתחא הוי ואין בהמה ממעטת כל כך באכילתה בשבת אחד: **נתמעט התבן.** על (ג) כל החצר או במשך י' אמות ועוד: **מערבין אחד.** אם נתמעט בחול: **גמ' שלא יתן.** בידים לתוך קופתו דלמא שקיל טובא וממעיט ליה מעשרה וקא מטלטל בחצר האסורה ומאכילין דקתני במתני' שהבהמה באה ואוכלת והתם לא חיישינן לדלמא ממעיט דבהמה קלי קלי אכלה. לישנא אחרינא לא יתן לתוך קופתו משום דמוקצ' מאתמול למחיצה זו: **ולאוקמי.** בהמתו על התבן כדי לאכול שרי ולא גזרינן דילמא שקיל בידים וספי לה אלמא חמיר עליה איסור דרבנן ולא עבר עליה: **והא א"ר חנינא מעמיד אדם את בהמתו ע"ג עשבים.** מחוברים לאכול ולא חיישינן דלמא עקר בידים ומאכיל לה דהא חמיר עליה איסור שבת אבל איסור מוקצה קיל ליה וחיישינן דלמא שקיל בידים וספי לה ה"נ כיון דאיסורא דרבנן הוא דאיכא ניחוש: **דקאים באפה.** מתני' לאו דמוקים לה עלה בידים אלא קאי באפה שלא תלך במקום אחר ואיהי אזלה ואכלה וכולי האי לא גזור רבנן: **בית שבין שתי חצירות.** ושני בתים משתי החצירות פתוחין לו: **כיצד הוא עושה.** להתיר מיהת את האחד נועל את ביתו הפתוח לאותו בית ומבטל את רשותו ולקמן [עמוד ב] פריך תרתי למה לי נעילה וביטול: **הוא אסור.** להוציא מאותו בית לחצר שלו שהרי ביטל רשותו וכל הבית כחצר (ז) אחרת הוא: **בגוב שבין שני תחומי שבת.** בור רחב להכניס בו תבן ואם בין שני תחומין הוא חציו בתחום עיר זו וחציו בתחום עיר זו אלו נוטלין ואוכלין מתוך תחומן ביום טוב וכן אלו ואין חוששין שמא אלו יקחו מן התחום השני: **כיון דאיכא תקרה.** ניכר שגג הגדיש מתרחק מן התקרה ואי מפחית מעשרה רמי אנפשיה ופריש. וללישנא דמוקצה נמי אין אסור משום מוקצה אלא מי' ולמטה דכל מעשרה ולמעלה לאו צורת (ח) מחיצה היא. אבל מתני' דקאי מתבן בחצר ואין עליו תקרה לא מינכרא מילתא: **שמעת מינה מחיצות.** המפסיקות בבית ואין מגיעות לתקרה שמן מחיצות ותיובתא דמאן דאמר בפרק הדר (לעיל דף עב.) גבי ה' חבורות ששבתו בטרקלין דבמחיצות י' שרו ב"ה ומשום דאין מגיעות לתקרה לא מפלגי דיורין:

תבן

היא ברייתא דאין להביא ברייתא כיון שיכול להביא המשנה ומה שאומר בפ"ק דסוכה (דף ד.) תבן ואין עתיד לפנותו ועפר סתם מחלוקת ר' יוסי ורבנן אע"ג דבמתני' דאהלות לא איירי רבנן מידי בתבן מ"מ מכלל שכן דעפר שמעינן דבעי ביטול והא דפשיטא ליה תבן וביטלו הוה מיעוט לרבנן שפיר שמעינן מכל שכן דכרי דתבואה דמהני ביטול והא דקאמר התם עפר סתם מחלוקת רבי יוסי ורבנן הוה מצי למימר נמי עפר ואין עתיד לפנותו דבהא נמי פליגי רבנן ואמרי דלא בטיל אלא אם כן ביטלו ואין עתיד לפנותו לאו היינו ביטלו כדמוכח התם אלא משום רבי יוסי נקט עפר סתם ולא חש להאריך ולמינקט תרווייהו:

מאן תנא אהלות ר' יוסי היא. אע"פ שלא היה יודע ברייתא זו דקא מייתי יודע היה שרבי יוסי דיבר על ההיא משנה דאהלות וכי האי גוונא איכא בפרק קמא דיומא (דף יד:) גבי מאן תנא תמיד ר"ש איש המצפה היא:

הרי הוא כסתם עפר ובטל. וטומאה בוקעת ועולה כדקתני באהלות וא"ת והא ר' יוסי קסבר דטומאה טמונה אינה בוקעת בפ' העור והרוטב (חולין דף קכה:) דקאמר ר' יוסי חבילי המטה וסריגי החלונות שפירשו על פני המת באויר הנוגע שלא כנגד הנקב טהור ומוקי לה בסמוכין לו בפחות מטפח ואומר ר"י דמ"מ מהני ביטול לענין שלא יבא טומאה לכלים שבצידו והא דא"ר יוסי בפרק הישן (סוכה כא:) במקומו היה עומד וממלא מפני קבר התהום היינו דוקא בקבר דכתיב קרא (במדבר יט) או בקבר שהמאהיל על הקבר טמא אבל בעלמא קסבר ר' יוסי דאינה בוקעת וטהור:

דקאים לה באפה ואזלה. ואם תאמר אם כן מאי איריא דנקט רב הונא שלא יתן לתוך קופתו ויאכיל כיון דאסור אפילו להעמידה אע"ג דלא מטלטל וי"ל דאי הוה נקט ליה אסור להעמיד לא הוה ידעינן מאי טעמא כל כמה דלא אשמעינן שאסור לטלטל הלכך אשמעינן שאסור ליתן לתוך קופתו משום דלמא מיפחית ולאו אדעתא וממילא ידעינן דאסור להעמיד:

וכן אתה מוצא בגוב של תבן. פירש בקונטרס גוב בור ולא שייך בור גבי תבן ויש מפרשים לשון קש וגבבא:

שמע מינה מחיצות שאין מגיעות לתקרה שמן מחיצות. בתמיה פי' במחילות עראי כי הך ולעיל (עב:) פסקינן כרבי יהודה דסבר דאמר לב"ה עירוב אחד לכולן במחילות שאינן מגיעות לתקרה והתם נמי במחילות עראי איירי כדפי' התם (ד):

דכל

עין משפט נר מצוה

ל א מיי' פ"ג מהלכות עירובין הלכה יג טוש"ע א"ח סי' שעב סעיף יז:

לא ב מיי' שם הלכה יד טור ש"ע א"ח סי' שעג:

לב ג ד מיי' שם הלכה ג טוש"ע א"ח סי' שעב סעיף יט:

לג ה מיי' פכ"א מהל' שבת הלכה לו סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שכד סעיף יג:

לד ו מיי' שם וטוש"ע שם וסי' שעב סעיף יט:

◆

רב ניסים גאון

שמעת מינה מחיצות שאין מגיעות לתיקרה הויאן מחיצות. הוויא דהא מילתא בפרק הדר עם הנכרי, פליגו בה ר' חייא ור' שמעון בר' חד אמר [מחלוקת במחיצות המגיעות לתקרה וחד אמר] מחלוקת במחיצות שאין מגיעות לתיקרה.

◆

רבינו חננאל (המשך)

בו זה הנסר לארכו [הרי] מיעט רחבו מד' טפחים. אמר רבא הא דתנן וכן שתי גזוזטראות זו כנגד זו מותר, אבל זו שלא כנגד זו או זו למעלה מזו [לאו], לא אמרן אלא שיש ביניהן ג' טפחים, אבל אין ביניהן ג' טפחים עמוקה (א) היא ושרי. מתני' מתבן שבין שתי חצירות גבוה י' טפחים מערבין שנים ואין מערבין אחד. אילו מאכילין מיכן ואילו מאכילין מיכן. ואוקימנא מתבן שבין שתי חצירות גבוה י' טפחים לא שרי לכל חד וחד מינייהו, אלא למיקם באפי בהמתו והיא ממילא אזלא ואכלה. אבל ליתן תבן לתוך קופה, או להעמידה על המתבן ולהאכילה אסור. ואם הוא מתבן בתוך הבית גבוה י' טפחים, והבית בין שתי (החיצונות) [החצירות], זה נותן לתוך קופתו ומאכיל וזה נותן לתוך קופתו ומאכיל. ומאי שנא בית דאית ליה מחיצות ותיקרה, כי מיפחית התבן מי' טפחים מינכרא מילתא דחזי ליה דקא מירחק מן התיקרא, וכיון דנתמעט מעשרה טפחים ידע דתרווייהו אסירי, ואי בעי נועל פתח ביתו ומבטל רשותו והוא אסור וחבירו מותר. וכן אתה אומר בגוב של תבן. פי' תבן מעובה כמין חבילות שבין שני תחומי שבת. דין גוב זה ודין מתבן שבין שתי חצירות אחד הוא, ולא שרו אלא למיקם באפי בהמתו ותיזיל היא ותיכול. אבל לתת לתוך קופתו או להאכילה הוא לא. דכד מיפחת מי' טפחים כיון דליכא תיקרא לא מינכרא מילתא. ואוקימנא דהאי בית דאית ביה האי תיבנא גובהו י"ג טפחים חסר משהו, והתבן י' טפחים (חסר משהו) וכל פחות מג' כלבוד דמי, שנמצא התבן כאילו מגיע עד שמי תיקרא, דבעינן מחיצות המגיעות לתיקרא.

(א) נ"ל עקומה.

מסורת הש"ס

א) [תוספתא דאהלות פט"ו ה"ה סוכה ד.], ב) [לעיל עח:], ג) שבת קכב., ד) [גי' הערוך ע' נב א' בניב של תבן פי' תבן מעובה כמו חבילות], ה) רש"ל מ"ז, ו) [לעיל עב.], ז) בס"א: לחצר, ח) [צ"ל צורך],

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רבא הא דתנן וכן שתי גזוזטראות וכו' זו כנגד זו אין זו שלא כנגד זו או זו למעלה מזו לא וזו למעלה מזו נמי: (ב) רש"י ד"ה אפילו כו' ואפילו אינה: (ג) ד"ה נתמעט התבן על פני רוחב כל החצר: (ד) תוס' סד"ה שמע וכו' כדפירש התם. נ"ב בד"ה במחילות:

◆

גליון הש"ס

גמ' מאן תנא עירובין ר' יוסי היא. עיין לקמן דף פד ע"א תד"ה בור מאי איכא למימר:

◆

מוסף רש"י

ר' יוסי אומר תבן ואין עתיד לפנותו וכו'. ופליג בין אתבן בין אצרורות, לצרורות היינו עפר, וקאמר ת"ק דצריך ביטול, וא"ל ר' יוסי תבן אם ידוע שאינו עתיד לפנותו הרי הוא בטל מאליו, וצרורות אפילו סתמא דלא ידיע אי עתיד לפנותו או לא, מסתמא בטל אלא אם כן ידוע דעתיד לפנותו, דהשתא הוי כסתם תבן ולא בטיל (סוכה ד.).

◆

רבינו חננאל

בסתמא לא בטיל. ופריק רב הונא מאן תנא אהילות ר' יוסי ופליג אתנא דידן. איני והא ר' יוסי איפכא תני, דתנן באהילות פרק [ט"ו] ר' יוסי אומר תבן ואין עתיד לפנותו הרי הוא כסתם עפר ובטיל, עפר (ואין עתיד) [ועתיד] לפנותו הריהו כסתם תבן ואינו בטל. קתני מיהת הרי הוא כסתם עפר ובטל, מכלל דר' יוסי סבר עפר סתם בטל. אלא תנא דעירובין הוא ר' יוסי ופליג עליה תנא דאהילות. **רב הונא** בריה דרב יהושע אמר גבי איסור שבת אפי' ארנקי בטיל וכל שכן עפר או צרורות. **רב אשי** אמר בית אחריץ לא רמינן, חריץ למטמייהו קאי הילכך סתמא בטיל, אבל בית לאו למימליה קאי, הילכך אי פריש דבטליה אין אי לא לא. מתני', נתן **עליו נסר שרחב ד' טפחים** כו'. אמר רבא לא שנו שאם נתן בחריץ נסר פחות מד' טפחים מערבין שנים ואין מערבין אחד, אלא בזמן שהושיט זה הנסר מזה הצד לצידו האחר של חריץ לרחבו, אבל אם נתן זה הנסר לארכו של חריץ מצד אחד של חריץ, אפי' פחות מד' מערבין אחד, שהרי מיעט החריץ מד' טפחים, לפי שרחב החריץ שנינו כי הוא [רוחב ד', ואם] נתן